

Paardenbloem met bandvorming. Foto: Jan van Duinen.

Fascinatie voor fasciatie

Ook als je al heel wat jaren in het veld loopt, kan je nog steeds verrast worden door leuke soorten, maar ook kunnen vreemde groeiplaatsen of planten met afwijkende groeivormen je aandacht trekken.

Monstruositeiten

Vreemde vormen (monstruositeiten) van planten kan je bij alle soorten hout- en kruidachtige planten tegen komen. De vergroeiing die het meest voorkomt is fasciatie. Fasciatie komt van het woord fascis, wat "band" betekent. Hierbij ontstaat een brede platte stengel of tak, waarbij het lijkt alsof meerdere stengels of takken met elkaar vergroeid zijn. Het verschijnsel fasciatie is al lang bekend. Zo wijdde onderwijzer Ruttink er in 1909 een lezenswaardig artikel aan in het tijdschrift *De Levende Natuur*, geïllustreerd met mooie pentekeningen van gevonden monstruositeiten.

Meerdere oorzaken bekend

In de literatuur wordt gesproken over vorst, een erg hoog stikstofgehalte of een gebrek aan borium. Ook virussen en zelfs mijten worden als veroorzakers van fasciatie genoemd. Het resultaat is dat de celdeling in de groeipunten (onder andere knoppen) wordt verstoord, waardoor ver-

groeiingen optreden. Dat kan al plaatsvinden in het blad-rozet, bijvoorbeeld bij Paardenbloem, maar ook op grotere hoogte bij houtige gewassen. Een bekend voorbeeld is de Bandwilg. Hier is de afwijking erfelijk vastgelegd en de struiken worden als sierplant gekweekt. Bij zaaiproeven van kruiden met fasciatie bleek ongeveer 10% van de nakomelingen ook bandvorming op te treden.

Vergroeiingen komen ook voor bij bloemen. Het verschijnsel waarbij uit een bloem weer een stengel of een andere bloem groeit wordt aangeduid met proliferatie. Bij sommige russen, zoals Knolrus, komt proliferatie vrij regelmatig voor. Uit de bloemhoofdjes groeien nieuwe scheuten, die nadat ze van de moederplant zijn losgeraakt, voor de vegetatieve verspreiding dienen. Bij Vingerhoedskruid kun je af en toe een afwijkende topbloem aantreffen. Deze zogenaamde pelorische topbloem heeft in tegenstelling tot de overige bloemen niet een tweezijdig symmetrische kroonbuis, maar een breed komvormige, veelslippige bloemkroon.

Tekst: Adrie van Heerden

In 2018 bestaat Stichting FLORON 30 jaar!

Kijk op www.floron.nl/30jaar voor de geplande jubileumactiviteiten.